

Sygn. akt: WA 12/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 listopada 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Wiesław Błuś (przewodniczący)

SSN Jerzy Steckiewicz (sprawozdawca)

SSN Andrzej Tomczyk

Protokolant : Marcin Szlaga

przy udziale prokuratora Naczelnej Prokuratury Wojskowej płk. Zbigniewa Badelskiego

w sprawie płk. w st. spocz. M. K., ppłk. rez. K. W., ppłk. rez. W. St. i cyw. A. S. oskarżonych z art. 231 § 2 k.k., art. 271 § 3 k.k. i inne, po rozpoznaniu w Izbie Wojskowej na rozprawie w dniach 29 października i 26 listopada 2015 r., apelacji wniesionej na niekorzyść przez prokuratora od wyroku Wojskowego Sądu Okręgowego w W. z dnia 24 marca 2015 r., oraz zażalenia obrońcy oskarżonego A. S. w przedmiocie kosztów procesu

1. zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy,

2. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adwokata A. K. Kancelaria Adwokacka kwotę 885,60 zł (osiemset osiemdziesiąt pięć złotych i sześćdziesiąt groszy), w tym 23% podatku VAT, za pomoc prawną świadczoną z urzędu na rzecz ppłk. rez. W. S. przed Sądem Najwyższym,

3. koszty sądowe postępowania odwoławczego ponosi Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 24 marca 2015 r., Wojskowy Sąd Okręgowy w W. uniewinnił czterech oskarżonych, a mianowicie:

I. płk w st. spocz. M. K.

oskarżonego o to, że:

„bliżej nieustalonego dnia pomiędzy 28 maja, a 31 maja 1996 r. w W. będąc funkcjonariuszem publicznym - żołnierzem, pełniącym służbę na stanowisku Szefa Oddziału [...] działając w krótkich odstępach czasu z góry powziętym zamiarem w celu osiągnięcia korzyści majątkowej przez przedsiębiorstwo „P.” Sp. z o.o., nie dopełnił swoich obowiązków wynikających z pełnionej funkcji w ten sposób, że zaakceptował opracowane przez ppłk K. W. orzeczenie z dnia 31 maja 1996 r. o zakończeniu prac wdrożeniowych nad 9 mm pistoletami wojskowymi [...] opracowanymi przez Wojskowy Instytut Techniczny [...], a wykonanymi przez przedsiębiorstwo P. Sp. z o.o. w ramach pracy Badawczo-Rozwojowej i Wdrożeniowej o kryptonimie „P.”, pomimo nie zweryfikowania wszystkich Założeń Taktyczno - Technicznych, podczas badań partii próbnej 9 mm pistoletów wojskowych [...], które w trakcie badań kwalifikacyjnych partii prototypowej pistoletu wojskowego W. nie zostały spełnione tj. konstrukcji, ilości zacięć, wytrzymałości części i niezawodności - wbrew wytycznym z dnia 7 października 1995 r. Dyrektora Departamentu Rozwoju Wdrożeń MON, które w punkcie 9 stanowiły, iż „w procesie kontroli i nadzoru eliminować należy przypadki braku przewidzianych normami, o których mowa w pkt. 1, niektórych warunków technicznych lub też braku sprawdzenia spełnienia tych warunków technicznych w programach badań kwalifikacyjnych i zdawczo - odbiorczych. Szczególną uwagę należy zwrócić na wymagania dotyczące niezawodności, odporności całkowitej oraz wytrzymałości i odporności na działanie czynników środowiskowych, a także na wymagania dotyczące bezpieczeństwa”, w wyniku czego niezasadnie zakończono prace wdrożeniowe nad 9 mm pistoletami wojskowymi [...], oraz zatwierdził do produkcji seryjnej na podstawie Orzeczenia z dnia 31 maja 1996 r. „Warunki Techniczne do pistoletów wojskowych W.”, które w „Wymaganiach Technicznych” w pkt. 4 oznaczonym jako „Wymagania niezawodnościowe”, w ppkt. 4.3 określały ilość

zacięć z winy pistoletu podczas badań broni dużą ilością strzałów nie może przekraczać 0,5%, kiedy zatwierdzone w dniu 30 lipca 1992r. przez płk K. J. - Szefa [...] na 9 mm pistolet wojskowy stanowiły w pkt. 6 oznaczonym jako „Wymagania niezawodnościowe”, a następnie w ppkt. 6.3, że ilość zacięć z winy pistoletu podczas badań broni dużą ilością strzałów nie powinna przekraczać 0,3 %, oraz które w „Metodach Kontroli” w pkt. 3 w „Metodyce przeprowadzania badań oddziaływania czynników środowiskowych” w ppkt. 3.7 określonym jako „Badanie odporność na pył dynamiczny” stanowiły, że „Pistolet z załadowanym magazynkiem schowany do futerału pełnego umieszcza się w komorze, w której nawiewany jest strugą powietrza o prędkości 4-5 m/s przez 45 min. piasek o wielkości ziaren do 20 μm i koncentracji 1,7 - 1,8 g/m^3 w temperaturze otoczenia 30 - 35°C. Po badaniu należy sprawdzić niezawodność działania mechanizmów przez oddanie 3 strzałów. Wynik badania uznaje się za pozytywny, jeżeli nie wystąpiły żadne zacięcia”, kiedy zatwierdzone w dniu 30 lipca 1992r. przez płk K. J. - Szefa [...] na 9 mm pistolet wojskowy [...] stanowiły w wymaganiach eksploatacyjnych i naprawczych w ppkt. 7.1.1 że „Pistolet powinien być odporny na działanie następujących narażeń zgodnie z normą [...] ... pył dynamiczny - piasek o wielkości ziaren do 200 μm i koncentracji 1,7 - 1,8 g/m^3 , nawiewany przez 0,75 h strugą powietrza o prędkości 4-5 m/s w temperaturze otoczenia 303 - 308 K /30 - 35 ° C/” w wyniku, czego firma „P.” Sp. z o.o. uzyskała w latach 1997 - 2007 korzyść majątkową w postaci zamówień publicznych na zakup pistoletów W., czym działał na szkodę interesu publicznego”,

tj. o popełnienie przestępstwa określonego w art. 231 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k.;

II. ppłk rez. K. W.

oskarżonego o to, że:

1/ „w bliżej nie ustalonych dniach w okresie pomiędzy 22 marca a 31 maja 1996 r. w Łodzi, będąc funkcjonariuszem publicznym - żołnierzem pełniącym służbę w Departamencie [...] Ministerstwa Obrony Narodowej nie dopełnił ciężących na nim obowiązków, poświadczając nieprawdę co do okoliczności mających znaczenia prawne, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej przez przedsiębiorstwo „P.” Spółka z o.o., w ten sposób, że jako członek komisji wyznaczonej Decyzją Dyrektora

Departamentu [...] z dnia 22 marca 1996 r. do przeprowadzenia badań partii próbnej 9 mm pistoletów wojskowych W. wraz z przewodniczącym komisji oraz innymi członkami tej komisji tj. ppłk W. S., cyw. A. S. oraz dwoma ustalonymi osobami, nie dokonał zgodnie z wyżej wymienioną decyzją sprawdzenia zgodności charakterystyk i parametrów partii 9 mm pistoletów wojskowych W. z założeniami taktyczno - technicznymi i warunkami technicznymi, oraz oceny przygotowania producenta do produkcji seryjnej, a następnie podpisał sprawozdanie z przeprowadzonych badań zdawczo - odbiorczych partii próbnej pistoletu wojskowego W., w którym sformułowano wnioski, iż partia próbna 9 mm pistoletów wojskowych W. została wykonana zgodnie z wymogami zawartymi w dokumentacji technicznej, niezawodność działania broni, żywotność i wytrzymałość części spełniły wymagania Tymczasowych Wymagań Technicznych, a przedsiębiorstwo P. jest przygotowane do podjęcia produkcji seryjnej pistoletów W. - które to wnioski nie polegały na prawdzie, ponieważ przeprowadzone w okresie od 01 października 1996 r. do 31 stycznia 1997 r. badania eksploatacyjno-wojskowe pistoletów W. o nr [...] wykazały, iż pistolety wojskowe W. były wykonane niezgodnie z dokumentacją konstrukcyjną, przejawiały tendencje do zacinania się dochodzącą do 2,56 % strzałów oraz posiadały niewłaściwą siłę nacisku na język spustowy i były tożsame z wnioskami uzyskanymi podczas badań kwalifikacyjnych partii prototypowej pistoletu wojskowego W., przeprowadzonych w dniach 12 czerwca 1995 r. - 07 lipca 1995 r., które miały być usunięte do dnia 30 września 1995 r., w wyniku czego firma „P.” Sp. uzyskała korzyść majątkową w kwocie 148 600 zł, czym działał na szkodę interesu publicznego”,

tj. o popełnienie przestępstwa określonego w art. 231 § 2 k.k. w zb. z art. 271 § 3 k.k. w zw. z art. 11 § 2 kk w zw. z art. 4 § 1 k.k.;

2/ „bliżej nieustalonego dnia pomiędzy 28 maja 1996 r. a 31 maja 1996 r. w W. będąc funkcjonariuszem publicznym - żołnierzem pełniącym służbę w Departamencie [...] Ministerstwa Obrony Narodowej działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej przez firmę „P.” Sp. z o.o. nie dopełnił ciążących na nim obowiązków wynikających z pełnionej funkcji w ten sposób, że opracował orzeczenie z dnia 31 maja 1996 r. o zakończeniu prac wdrożeniowych nad 9 mm pistoletami wojskowymi [...] opracowanymi przez Wojskowy Instytut Techniczny, a

wykonanymi przez przedsiębiorstwo P. Sp. z o.o. w ramach pracy badawczo-rozwojowej i wdrożeniowej o kryptonimie „P.”, pomimo nie zweryfikowania wszystkich wymagań Założeń Taktyczno - Technicznych, podczas badań partii próbnej 9 mm pistoletów wojskowych W., które w trakcie badań kwalifikacyjnych partii prototypowej pistoletu wojskowego W. nie zostały spełnione tj. konstrukcji, ilości zacięć, wytrzymałości części i niezawodności - wbrew wytycznym z dnia 7 października 1995 r. Dyrektora Departamentu Rozwoju Wdrożeń MON, które w punkcie 9 stanowiły, iż „w procesie kontroli i nadzoru eliminować należy przypadki braku przewidzianych normami, o których mowa w pkt. 1, niektórych warunków technicznych lub też braku sprawdzenia spełnienia tych warunków technicznych w programach badań kwalifikacyjnych i zdawczo - odbiorczych. Szczególną uwagę należy zwrócić na wymagania dotyczące niezawodności, odporności całkowitej oraz wytrzymałości i odporności na działanie czynników środowiskowych, a także na wymagania dotyczące bezpieczeństwa”, w wyniku czego niezasadnie zakończono prace wdrożeniowe nad 9 mm pistoletami wojskowymi [...], a firma „P.” Sp. z o.o. 16 na podstawie orzeczenia Departamentu Rozwoju i Wdrożeń z dnia 31 maja 1996 r. uzyskała w latach 1997 - 2007 korzyść majątkową w postaci zamówień publicznych na zakup pistoletów W., natomiast odniósł on korzyść majątkową w wysokości 19402,45 zł z tytułu wynagrodzenia projektu wynalazczego zgłoszonego przez Wojskowy Instytut Techniczny Uzbrojenia w dniu 31 lipca 1995 r. w Urzędzie Patentowym RP jako wynalazek pt. „Pistolet” - „Patent nr [...]”, czym działał na szkodę interesu publicznego”,

tj. o popełnienie przestępstwa określonego w art. 231 § 2 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k.;

III. ppłk rez. W.S.

oskarżonego o to, że:

„w bliżej nieustalonych dniach w okresie pomiędzy 22 marca a 31 maja 1996 r. Ł. oraz W. będąc funkcjonariuszem publicznym - żołnierzem pełniącym służbę w Wojskowym Instytucie Technicznym nie dopełnił ciążących na nim obowiązków, poświadczając nieprawdę co do okoliczności mających znaczenia prawne, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej przez przedsiębiorstwo „P.” Spółka z o.o. w ten sposób, że jako członek komisji wyznaczonej Decyzją Dyrektora Departamentu [...] MON z dnia 22 marca 1996 r. do przeprowadzenia badań partii próbnej 9 mm

pistoletów wojskowych W. wraz z przewodniczącym komisji oraz innymi członkami tej komisji tj. ppłk K. W., cyw. A. S. oraz dwoma ustalonymi osobami nie dokonał zgodnie z wyżej wymienioną decyzją sprawdzenia zgodności charakterystyk i parametrów partii 9 mm pistoletów wojskowych W. o numerach [...] z założeniami taktyczno - technicznymi i warunkami technicznymi oraz oceny przygotowania producenta do produkcji seryjnej, a następnie podpisał sprawozdanie z przeprowadzonych badań zdawczo - odbiorczych partii próbnej pistoletu wojskowego W., w którym sformułowano wnioski, iż partia próbna 9 mm pistoletów wojskowych W. została wykonana zgodnie z wymogami zawartymi w dokumentacji technicznej, niezawodność działania broni, żywotność i wytrzymałość części spełnia wymagania Tymczasowych Wymagań Technicznych, a przedsiębiorstwo P. jest przygotowane do podjęcia produkcji seryjnej pistoletów W. - które to wnioski nie polegały na prawdzie, ponieważ przeprowadzone w okresie od 01 października 1996 r. do 31 stycznia 1997 r. badania eksploatacyjno-wojskowe pistoletów W. o numerach od [...] wykazały, iż pistolety wojskowe W. były wykonane niezgodnie z dokumentacją konstrukcyjną, posiadały niewłaściwą siłę nacisku na język spustowy oraz przejawiały tendencję do zacinania się dochodzącą do 2,56 % strzałów i były tożsame z wnioskami uzyskanymi podczas badań kwalifikacyjnych partii prototypowej pistoletu wojskowego W., przeprowadzonych w dniach 12 czerwca 1995 r. - 07 lipca 1995 r., które miały być usunięte do dnia 30 września 1995 r., w wyniku, czego firma „P.” Sp. z o.o. w 1996 r. uzyskała korzyść majątkową w kwocie 148 600 zł, czym działał na szkodę interesu publicznego, tj. o popełnienie przestępstwa określonego w art. 231 § 2 k.k. w zb. z art. 271 § 3 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k;

IV. cyw. A. S.

oskarżonego o to, że:

1/ „w bliżej nieustalonych dniach w okresie pomiędzy 22 marca a 31 maja 1996 r. w Łodzi, będąc członkiem komisji wyznaczonej Decyzją Dyrektora Departamentu [...]z dnia 22 marca 1996 r. do przeprowadzenia badań partii próbnej 9 mm pistoletów wojskowych W., nie dopełnił ciążących na nim obowiązków, poświadczając nieprawdę co do okoliczności mających znaczenia prawne, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej przez przedsiębiorstwo „P.” Spółka z o.o. , w ten

sposób, że wraz z przewodniczącym komisji oraz innymi członkami tej komisji tj. ppłk K. W., ppłk W. S. oraz dwoma ustalonymi osobami nie dokonał zgodnie z wyżej wymienioną decyzją sprawdzenia zgodności charakterystyk i parametrów partii 9 mm pistoletów wojskowych W. o numerach od [...] z założeniami taktyczno – technicznymi oraz oceny przygotowania producenta do produkcji seryjnej, a następnie podpisał sprawozdanie z przeprowadzonych badań zdawczo - odbiorczych partii próbnej pistoletu wojskowego W., w którym sformułowano wnioski, iż partia próbna 9 mm pistoletów wojskowych W. została wykonana zgodnie z wymogami zawartymi w dokumentacji technicznej, niezawodność działania broni, żywotność i wytrzymałość części spełnia wymagania Tymczasowych Wymagań Technicznych, przedsiębiorstwo P. jest przygotowane do podjęcia produkcji seryjnej pistoletów W., które to wnioski nie polegały na prawdzie, ponieważ przeprowadzone w okresie od 01 października 1996 r. do 31 stycznia 1997 r. badania eksploatacyjno-wojskowe broni o numerach od [...] wykazały, iż pistolety wojskowe W. były wykonane niezgodnie z dokumentacją konstrukcyjną, posiadały niewłaściwą siłę nacisku na język spustowy, przejawiały tendencję do zacinań się dochodzące do 2,56 % strzałów i były tożsame z wnioskami uzyskanymi podczas badań kwalifikacyjnych partii prototypowej pistoletu wojskowego W., przeprowadzonych w dniach 12 czerwca 1995 r. - 07 lipca 1995 r., a które miały być usunięte do dnia 30 września 1995 r., w wyniku czego firma „P.” Sp. z o.o. w 1996 r. uzyskała korzyść majątkową w kwocie 148 600 zł, czym działał na szkodę interesu publicznego”,

tj. o popełnienie przestępstwa określonego w art. 231 § 2 k.k. w zb. z art. 271 § 3 k.k. w zw. z art. 21 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k.;

2/ „w dniu 14 sierpnia 1997 r. w Ł. pełniąc obowiązki prezesa przedsiębiorstwa „P.” Sp. z o.o., poświadczył w dokumencie nieprawdę co do okoliczności mających znaczenia prawne, poprzez złożenie własnoręcznego podpisu na dokumencie w postaci *„Oświadczenia przedsiębiorstwa „P.” Spółka z o.o. 16 dotyczącego pistoletu wojskowego W.”* wraz z ustaloną osobą z [...] Rejonowego Przedstawicielstwa Wojskowego, w którym poświadczył, że firma „P.” wprowadziła zalecenia i propozycje wynikające ze *„Sprawozdania z badań eksploatacyjno - wojskowych partii próbnej”* zatwierdzonego przez Zastępcę Szefa Sztabu Generalnego WP w

dniu 29 kwietnia 1997 r., które to okoliczności nie polegały na prawdzie, w następstwie czego wymienione oświadczenie zostało przedłożone przez firmę „P.” Spółka z o.o. wraz z ofertą za pismem z dnia 18.08.1997 r. do Departamentu [...] MON, w wyniku czego w dniu 15 września 1997 r. zawarto umowę o wartości 1 464 000,00 zł, na zakup pistoletu W.”,

tj. o popełnienie przestępstwa określonego w art. 271 § 3 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k.;

3/ „bliżej nieustalonego dnia, lecz nie później niż w dniu 28 lutego 2000 r. w Ł. będąc Członkiem Zarządu/Zastępcą Prezesa przedsiębiorstwa „P.” Spółka z o.o., działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej przez wyżej wymienioną spółkę wspólnie i porozumieniu z dwoma ustalonymi żołnierzami z [...]. Rejonowego Przedstawicielstwa Wojskowego opracował Kartę Zmian dokumentacji konstrukcyjnej i Warunków Technicznych pistoletu W.”, która to w pozycji 28, pkt 2.2.5.6 dokonywała zmiany maksymalnej wartości siły nacisku na język spustowy niezbędnej do oddania strzału z wartości określonej maksymalnie na 30 N, na wartość określoną na 30 N + 30 % uzasadniając powyższą zmianę doprowadzeniem do zgodności z Kryterium Technicznym Wyrobu – [...] zatwierdzonym decyzją Dyrektora Departamentu Rozwoju i Wdrożeń Ministerstwa Obrony Narodowej z dnia 11 stycznia 1999 r. będąc do tego nieuprawnionym, ponieważ zgodnie z § 2 ust. 3 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 21 czerwca 1994 r. *w sprawie zakresu i trybu stosowania przepisów ustawy o badaniach i certyfikacji do wyrobów produkowanych w kraju i importowanych wyłącznie na potrzeby obronności i bezpieczeństwa państwa| a także właściwości organów w tych sprawach* (Dz.U. nr 80 poz. 370) Kryterium Techniczne Wyrobu, jest innym dokumentem normalizacyjnym, który stanowi podstawę - zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Obrony Narodowej z dnia 6 lutego 1997 r. *w sprawie wyrobów specjalnych, które nie mogą być nabywane bez certyfikacji* (Dz.U. nr 15, poz. 87) - do oceny wyrobu specjalnego jakim jest pistolet W. i które to Kryterium Techniczne Wyrobu było opracowane na podstawie dokumentacji techniczno-konstrukcyjnej, zatwierdzonej do produkcji seryjnej przez Szefa Oddziału [...] Ministerstwa Obrony Narodowej orzeczeniem 6 z dnia 31 maja 1996 r., w wyniku czego przedsiębiorstwo „P.” uzyskało w latach 2000 - 2007 korzyść majątkową w postaci zamówień publicznych na zakup pistoletów W.”,

tj. o popełnienie przestępstwa określonego w art. 231 § 2 k.k. w zb. z art. 21 § 2 k.k.;

Apelację od tego orzeczenia wniósł prokurator Wojskowej Prokuratury Okręgowej i zarzucił:

„1/ obrazę przepisów prawa materialnego, a to art. 231 § 2 k.k. oraz art. 271 § 3 k.k., polegającą na uznaniu przez Sąd I instancji, że oskarżeni swoim zachowaniem opisanym w sentencji aktu oskarżenia nie wyczerpali ustawowych znamion czynów stypizowanych w tychże przepisach, podczas gdy prawidłowa ocena zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, a zwłaszcza zgromadzonych w sprawie dokumentów daje podstawę do przyjęcia odmiennego wniosku,

2/ błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, mający wpływ na jego treść, a polegający na przyjęciu przez Sąd I instancji, że badania zdawczo - odbiorcze partii próbnej pistoletów W. odbywały się w odniesieniu do wymagań zawartych w „Tymczasowych Wymaganiach Technicznych na wykonanie i odbiór 9 mm pistoletu wojskowego [...]”, nie zaś w odniesieniu do „Założeń Taktyczno -Technicznych na 9 mm pistolet wojskowy [...]”,

3/ obrazę przepisów postępowania, która miała wpływ na treść orzeczenia, a mianowicie art. 7 k.p.k., art. 410 k.p.k. i art. 424 § 1 k.p.k., poprzez ich wadliwe zastosowanie i wydanie wyroku bez przeprowadzenia w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia dogłębnej oceny zebranego w toku postępowania materiału dowodowego, w sytuacji występowania sprzeczności pomiędzy zeznaniami świadków : [...] a wyjaśnieniami oskarżonych oraz nie wskazaniu przez Sąd I instancji, które dowody uznał za wiarygodne, a którym takiej wiarygodności odmówił oraz dlaczego nie uznał dowodów przeciwnych,

4/ obrazę przepisu postępowania, która miała wpływ na treść orzeczenia, a mianowicie art. 391 § 1 k.p.k. polegającą na zaniechaniu odczytania i ujawnienia przez Sąd I instancji na rozprawie poprzednio złożonego w postępowaniu przygotowawczym o sygn. akt. Pg. Śl. .../07 przez świadka A. K. zeznania w charakterze świadka, w sytuacji gdy świadek ten przesłuchany na rozprawie głównej oświadczył, że pewnych okoliczności nie pamięta”.

Podnosząc te zarzuty apelujący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Wojskowemu Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy uznając apelację za nieuzasadnioną zważył, co następuje.

Apelacja, już pod względem formalnym, jest nieprawidłowa, bowiem jednocześnie stawia zarzut obrazy prawa materialnego oraz przepisów postępowania, gdy tymczasem kwestia prawidłowości wykładni i zastosowania prawa materialnego staje się aktualna dopiero wówczas, gdy ustalenia faktyczne zostały dokonane i nie kwestionuje się ich zasadności. Kolejność i wynikająca z niej logika zarzutów powinna być zatem inna, bowiem dopiero wtedy, gdy zostanie ustalone, iż prawo procesowe nie zostało naruszone i sąd prawidłowo ustalił stan faktyczny sprawy, zasadny staje się zarzut prawidłowości z kwalifikacji prawnej czynów.

To pierwsze zastrzeżenie pod adresem wniesionego przez prokuratora środka odwoławczego; dalsze to bardzo ogólna, a miejscami chaotyczna i przez to niezrozumiała argumentacja mająca potwierdzać postawione zarzuty apelacyjne.

Ten ostatni zarzut wynika z faktu, że autor apelacji do swoich rozważań nie wprowadził żadnej systematyki, miesza poszczególne wątki sprawy oraz zarzuty, przywołuje fragmenty bardzo specyficznej i specjalistycznej dokumentacji technicznej (często posługując się jedynie jej symbolami) – bywa, że dosyć przypadkowo, nie przyporządkowując jej treści do poszczególnych zarzutów albo czyni to w sposób niezwykle ogólny, a przez to trudny do zweryfikowania. Mówiąc wprost apelacja odbiega od wymogów, które powinien spełniać „podmiot fachowy”, którym jest oskarżyciel publiczny.

W przeciwieństwie do tej wstępnej oceny apelacji (szczegóły w dalszej części uzasadnienia) zaskarżony wyrok już na pierwszy ogląd wydaje się klarowny, bowiem w sposób uporządkowany i systematyczny omawia wszystkie kwestie związane z przedstawionymi oskarżonym zarzutami.

Wojskowy Sąd Okręgowy w swoich rozważaniach najpierw omówił i wstępnie ocenił ogół zgromadzonych w sprawie dowodów, osobowych i w postaci dokumentów, a następnie, w sposób szczegółowy, łącząc poszczególne czyny, dokonał ich weryfikacji. Wyodrębnił zatem poszczególne wątki sprawy i omówił je

obszernie w sposób, który pozwala prześledzić tok rozumowania Sądu i ocenić zasadność wyciągniętych wniosków.

Sąd Najwyższy uznaje za trafne ustalenia Sądu, a jego uzasadnienie za przekonujące.

Ad. pkt. 2 apelacji (czyny zarzucane: płk. w st. spocz. M. K. i ppłk. K. W. pkt. 2 aktu oskarżenia).

Sformułowany w tym punkcie zarzut jest bardzo ogólny, nie podaje się bowiem w nim jaki konkretnie przepis został naruszony, kiedy to miało miejsce oraz jaki to mogło mieć wpływ na powstanie ewentualnej szkody, a jedynie stwierdza się, iż Sąd I instancji dopuścił się błędu w ustaleniach faktycznych polegającego na tym, że „ badania zdawczo – odbiorcze pistoletu odbyły się w odniesieniu do wymagań zawartych w „Tymczasowych Wymaganiach Technicznych (dalej TWT) na wykonanie i odbiór 9 mm pistoletu wojskowego [...]”, nie zaś w odniesieniu do „Założeń Taktyczno Technicznych (dalej ZTT) na 9 mm pistolet wojskowy [...]”.

Wskazanej kwestii Wojskowy Sąd Okręgowy poświęcił dużo uwagi, bowiem rozważania jej dotyczące obejmują kilkanaście stron uzasadnienia. Na tym tle argumentacja zawarta w środku odwoławczym jest powierzchowna i niedostatecznie uzasadniona, bowiem przedstawia bardzo pobieżną i subiektywną wersję zdarzeń będących przedmiotem osądu.

Przede wszystkim, jak już to zostało stwierdzone, postawiony w tym punkcie apelacji zarzut oraz jego uzasadnienie są zbyt ogólne i nie uwzględniają szeregu istotnych okoliczności, a mianowicie: Proces konstruowania pistoletu, a następnie wdrażania go do użytku był długotrwały (ponad cztery lata) i w jego trakcie powoływano szereg komisji (większość bez udziału oskarżonych), celem oceny postępu prac oraz zgodności z założeniami konstrukcyjnymi i przydatnością broni. Już ta, bezsporna okoliczność, którą jednak pominięto w apelacji, nie czyni odpowiedzialności oskarżonych za czyny opisane w akcie oskarżenia oczywistą i nie budzącą zasadniczych wręcz wątpliwości zwłaszcza, iż żaden z oskarżonych (wykonawca dokumentu, czy asygnujący go) nie przesądzał ostatecznie o mocy jego obowiązywania, bowiem był on jeszcze zatwierdzany (ostatecznie) przez instancję zwierzchnią, wysoko usytuowaną w hierarchii wojska.

Trzeba też zauważyć, że oba opracowania, tj. ZTT i TWT, chociaż zostały wykonane w Wojskowym Instytucie Technicznym, to różniły się dosyć znacznie wymaganiami (parametrami), jakich oczekiwano od mającej być wyprodukowanej broni, np. co do dopuszczalnej ilości zacięć pistoletu. (szerzej k. 46 – 47 wyroku).

W toku śledztwa nie wyjaśniono przyczyny tych rozbieżności.

Ponadto, jak ustalił Sąd, czemu autor apelacji głośno zaprzecza, nie było regulacji wartościującej te dokumenty, a zatem żaden z nich nie był priorytetowy.

Wojskowy Sąd Okręgowy słusznie podniósł w zaskarżonym wyroku, że realizacja projektu związanego z wyprodukowaniem nowego pistoletu dla wojska przebiegała w kilku etapach, w ramach których przeprowadzane były szczegółowe badania mające na celu bieżące monitorowanie postępu prac. Były to: badania kwalifikacyjne partii prototypowej i związane z nimi badania odbiorcze wyprodukowanej broni oraz badania eksploatacyjne. Do tych badań powoływane były zespoły specjalistów, które działały w oparciu o odrębne i indywidualne programy, ale również kierowały się wymogami zawartymi w programach zawartych w TWT i ZTT. Ustaleniom tym apelacja nie zaprzeczyła, tym samym postawiony w niej w pkt. 2 zarzut jest nieuzasadniony.

Ad. pkt 3 apelacji - brak w zaskarżonym wyroku dogłębnej oceny dowodów z zeznań wymienionych w niej świadków.

Również i w tym przypadku uzasadnienie tego zarzutu jest bardzo lakoniczne i mało konkretne (za wyjątkiem zeznań Z. S.), bowiem poświęcono mu zaledwie kilka bardzo ogólnych zdań, które sprowadzały się do konstatacji, że według oceny tych świadków wynik badań pistoletu dyskwalifikował tę broń, jako niespełniającą wszystkich założonych standardów (patrz k. 11 apelacji).

Analizując postawiony w apelacji zarzut należy na wstępie zauważyć (co zdaniem Sądu Najwyższego potwierdza wyrażony wcześniej pogląd o daleko idącym nieuporządkowaniu środka odwoławczego), że w zarzucie apelacji wskazano, iż Sąd nie ocenił zeznań 9 świadków, zaś w uzasadnieniu, w części dotyczącej tych osób argumentacji, mowa jest jedynie o 4 świadkach (k. 11).

Ponadto, autor apelacji oceniając wartość procesową poszczególnych dowodów wyraźnie wskazał na „prymat” dowodów z dokumentów (patrz zarzut

pierwszy apelacji), a nie zeznań świadków, którzy w znaczącej liczbie nie mieli bezpośredniego kontaktu z projektowaniem pistoletów, ani ich testowaniem.

Podobne założenie przyjął Sąd rozpoznający sprawę, który wyraził pogląd i uzasadnił go (k. 43 i dalsze), że szczególne znaczenie przy ustalaniu stanu faktycznego miały dokumenty, a zeznania świadków jedynie „walor pomocniczy”. Taką ocenę tych dowodów Sąd Najwyższy akceptuje, wynikała ona bowiem z następujących okoliczności:

W sprawie, jak słusznie podkreślił Sąd, świadkami były bądź osoby bezpośrednio związane z konstruowaniem broni, jej weryfikacją (głównie polegała ona na „przestrzeliwaniu” pistoletów), bądź „osoby zajmujące eksponowane stanowiska w strukturach MON”. Pierwsi ze świadków w wielu przypadkach opracowywali sprawozdania z przeprowadzanych badań. Było ich wiele i zawierały one szczegółowe opisanie postępu prac nad bronią ze wskazaniem, w jakim zakresie jej wymogi konstrukcyjne niezgodne były m. inn. z Załoženiami Taktyczno – Technicznymi. Poza tym każde takie sprawozdanie zawierało wytyczne wskazujące na niezbędne poprawki i uzupełnienia, które należało uwzględnić w toku dalszych prac, przy czym kolejne sprawozdania zawierały nie tylko bieżącą ocenę testowanych pistoletów, ale również odnosiły się do wytkniętych wcześniej niedoskonałości wraz z ustosunkowaniem się, czy wcześniej wykazane braki, czy niesprawności, zostały usunięte.

Zagadnieniom tym Wojskowy Sąd Okręgowy poświęcił wiele miejsca w uzasadnieniu swojego orzeczenia (k. 2 – 19) omawiając i oceniając oraz wskazując konkretnie kiedy i jakie badania zostały przeprowadzone, kto w nich uczestniczył, jak również wnioski wysnute na podstawie tych dokumentów.

Przeciwstawienie się tej obszernej argumentacji w apelacji przez ogólne tylko stwierdzenie, że badania zdawczo - odbiorcze partii próbnej pistoletów oparto wyłącznie o wymagania zawarte w dokumencie o nazwie „Tymczasowe Wymagania Techniczne”, jest całkowicie nieuzasadnione. Tym samym, jako bezpodstawny należało uznać zarzut obrazy art. 7 k.p.k., 410 k.p.k. i art. 424 § 1 k.p.k. Należy też podkreślić, że autor apelacji, wbrew treści art. 438 pkt 2 k.p.k., stawiając zaskarżonemu orzeczeniu zarzut obrazy przepisów postępowania, nie wykazał jaki mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia.

Jak już zaznaczono wyżej, jedynym świadkiem oskarżenia, któremu w apelacji poświęcono nieco więcej uwagi, niż pozostałym, był Z. S., który miał zeznać, że nie wszyscy członkowie komisji zdawczo – odbiorczej w trakcie testowania pistoletów na poligonie strzelali z broni (wskazuje się oskarżonego A. S.), a mimo to protokół końcowy stwierdzający, że broń działała „bez zacięć” został podpisany przez wszystkich. Zeznania te, które zresztą są we fragmentach cytowane w apelacji (k. 14) nie są jednoznaczne. W innym bowiem miejscu świadek zeznaje odmiennie twierdząc, że „wszyscy członkowie komisji (również Z. S. – uwaga SN) strzelali z pistoletów (i pili alkohol). Autor apelacji wątku związanego a alkoholem nie rozwija, nie wiadomo zatem, czy miał on wpływ na ostateczną treść sprawozdania, ani nawet, czy działo się to na poligonie, bowiem na tę okoliczność świadek stwierdził jedynie, iż „wieczorem w hotelu... wspólnie spożywaliliśmy wódkę...”. Jedno jest natomiast pewne, co zresztą ujawniło się na rozprawie, a mianowicie, że wymieniony świadek, jak sam zeznał, szczegółowo nie analizował sprawozdania, zdając się na innych członków komisji, których uznawał za specjalistów od broni palnej.

Należy podkreślić, że ten wątek sprawy, jak i inne związane z zeznaniami świadków Wojskowy Sąd Okręgowy analizował przez pryzmat wyjaśnień oskarżonych, którym dał wiarę, szczegółowo uzasadniając swoje stanowisko.

Drugą grupę świadków, a mianowicie wyższą kadrę dowódczą, Wojskowy Sąd Okręgowy określił, jako quasi - biegłych. Świadców ci nie uczestniczyli w żaden sposób ani w konstruowaniu broni, ani jej testowaniu. Posiadali wiedzę w określonych, ściśle specjalistycznych dziedzinach i w oparciu o nią, mimo że byli świadkami, a nie biegłymi, mieli odpowiadać na stawiane im przez przesłuchujących pytania. Przesłuchania te, o czym niżej, przebiegały w sposób szczególny.

Zarzut 4 – obraza art. 391 § 1 k.p.k. polegająca na zaniechaniu odczytania na rozprawie zeznań świadka A. K., złożonych w toku postępowania przygotowawczego w dniu 13 sierpnia 2008 r.

Zarzut ten jest słuszny, ale jego autor, poza sformułowaniem go, ani słowem nie próbował uzasadnić, a w szczególności wykazać, że obraza wskazanego przepisu mogła mieć wpływ na treść zapadłego orzeczenia.

Sąd Najwyższy nie dopatruje się takiego wpływu.

Złożone w dniu 13 sierpnia 2008 r. zeznania świadka A. K. są bardzo krótkie, kilkuzdaniowe, a wyeksponowany przez prokuratora w apelacji ich fragment, sprowadza się wyłącznie do enigmatycznego stwierdzenia, że zdaniem świadka sprawozdanie z wyników badań okresowych pistoletów, z uwagi na „ brak wyników z badań wymaganych „Kryterium Technicznym Wyrobu [...]”, nie może być miarodajne.

W ocenie Sądu Najwyższego przywołane zeznania były uzupełnieniem innych, złożonych wcześniej tj. 10 marca 2008 r. Wówczas to świadek obszernie zeznawał, szczegółowo opisując jakie kryteria należało uwzględnić oceniając sprawność pistoletu. Stwierdził (na podstawie dokumentów – uwaga SN), że opracowane Kryteria Techniczne Wyrobu (KTW) nie zawsze były zgodne z obowiązującymi normami.

Z apelacji nie wynika kto owe Kryteria opracowywał.

Zeznania wymienionego świadka z dnia 10 marca 2008 r. Wojskowy Sąd Okręgowy odczytał, zgodnie z treścią art. 391 k.p.k. Ustosunkowując się do nich . K. podał, że jego zeznania miały charakter teoretyczny, bowiem nie uczestniczył w żadnych testach praktycznych związanych z testowaniem broni.

Ponadto zeznał, co potwierdza tezę Sądu, że wielu świadków zajmujących ważne stanowiska w strukturze MON (świadek był szefem Oddziału [...]) *de facto* przesłuchiwanym było w charakterze quasi biegłego. Przesłuchania te odbywały się w szczególny i niedopuszczalny prawem sposób.

Świadek zeznał bowiem, iż przesłuchujący go „nie przedstawił mu, co jest przedmiotem sprawy”, a „w momencie kiedy uchylałem się od odpowiedzi, zagroził mi, że uchylanie się od odpowiedzi jest karalne ze względu na pełnioną przeze mnie funkcję”.

Na marginesie należy dodać, że żadna ze stron nie wносиła o uzupełnienie przewodu sądowego.

Nie kwestionując prawidłowości ustaleń faktycznych w zaskarżonym apelacją wyroku, kwestia niewyczerpania przez oskarżonych znamion zarzucanych im czynów, staje się bezprzedmiotowa. Nie ma potrzeby rozwijania tego wątku,

zwłaszcza w sytuacji, w której Wojskowy Sąd Okręgowy obszernie się do niej odniósł w swoim orzeczeniu.

Sąd Najwyższy uznaje za celowe i konieczne zwrócenie uwagi na jeszcze dwa, pominięte w apelacji zagadnienia.

Po pierwsze. Pomimo deklaracji, że apelacja dotyczy całego wyroku, nie zostały zaskarżone dwa czyny zarzucane A. S., opisane w pkt. 2 i 3 aktu oskarżenia. Pierwszy z nich miał wyczerpywać dyspozycję art.271 § 3 k.k., natomiast drugi art. 231 § 2 k.k. Oba te przestępstwa miały być popełnione w formie kwalifikowanej, przez to, że sprawca działał w celu osiągnięcia korzyści majątkowej.

Oba zarzucane czyny, w ocenie Sądu Najwyższego, są niedookreślone, bowiem nie wynika z nich, że takie pobudki działania rzeczywiście miały miejsce.

W przypadku czynu 2 w ogóle nie ma mowy o osiągnięciu korzyści przez kogokolwiek, a w czynie 3, chociaż stwierdzono, że korzyść miała uzyskać spółka PREXER, to jednak nie określono jej wysokości, nawet w przybliżeniu.

Druga uwaga związana jest z wystąpieniem prokuratora przed Sądem Najwyższym, który za główny zarzut pod adresem oskarżonych uznał to, że pistolety opracowane przez nich konstrukcyjnie, przetestowane i ostatecznie wyprodukowane, okazały się nieprzydatne dla potrzeb wojska.

Odnosząc się do tej kwestii trzeba przede wszystkim stwierdzić, że zagadnienie to nie było przedmiotem zarzutów przedstawionych oskarżonym, a więc Sąd nie musiał dociekać, czy pistolety były „dobre”, czy „złe”, a ponadto należy zauważyć, iż owa broń jest od wielu lat na wyposażeniu wojska i jak dotąd nie ma żadnych informacji, że może być wymieniona na inny jej rodzaj.

Utrzymując zaskarżony wyrok w mocy, co oczywiste, dotyczył on również rozstrzygnięcia w przedmiocie kosztów procesu kwestionowanych przez obrońcę A. S.

Rozstrzygając o kosztach, Sąd na podstawie art. 632 pkt 2 k.p.k. oraz art. 633 k.p.k. orzekł, że przypadającą na osk. A. S. ¼ tych kosztów ponosi Skarb Państwa. Podobnie orzekł w odniesieniu do pozostałych uniewinnionych, obciążając Skarb Państwa ¼ kosztów na nich przypadających.

Na to postanowienie obrońca A. S. złożył zażalenie, w którym zarzucił rażące naruszenie art. 632 pkt 2 k.p.k. „przez orzeczenie, że Skarb Państwa ponosi koszty w określonych częściach, a nie w stosunku do każdego z uniewinnionych w całości w sprawie” oraz art. 633 k.p.k. przez wskazanie tego przepisu jako podstawy rozstrzygnięcia.

W związku z przytoczonymi zarzutami obrońca wniósł o zmianę postanowienia o kosztach w stosunku do A. S. przez orzeczenie, że na podstawie art. 632 pkt 2 k.p.k. koszty procesu ponosi Skarb Państwa.

W uzasadnieniu zażalenia, jego autor, stwierdził, że podjęte przez Sąd rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów „stwarza niepewność m.in. co do tego czy konsekwencją nie będzie ponoszenie kosztów w pozostałej części $\frac{3}{4}$ przez uniewinnionego oskarżonego...”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wojskowy Sąd Okręgowy swoje orzeczenie o kosztach oparł o dwa przepisy, art. 632 pkt. 2 k.p.k. stwierdzający, że w razie uniewinnienia oskarżonego, w sprawach z oskarżenia publicznego koszty procesu ponosi Skarb Państwa oraz art. 633 k.p.k. stanowiący, że koszty procesu przypadające od kilku oskarżonych zasądza się od każdego z nich według zasad słuszności, mając w szczególności na względzie koszty związane ze sprawą każdego z nich.

Z porównania tych przepisów wynika, że pierwszy z nich dotyczy sytuacji, w której oskarżony (oskarżeni) został uniewinniony, zaś w drugim, że kilku z nich zostało skazanych, a zatem orzekając o kosztach procesu sąd powinien je różnicować, mając w szczególności na uwadze okoliczności wskazane w tym przepisie (zasada słuszności).

W rozpoznawanej sprawie wszyscy oskarżeni zostali uniewinnieni, a zatem przypadającymi na każdego z nich kosztami procesu powinien być „obciążony” Skarb Państwa.

Wojskowy Sąd Okręgowy orzekając o kosztach procesu przepis ten powołał oraz dodatkowo (niepotrzebnie) również art. 633 k.p.k.

Błąd ten nie miał jednak i nie może mieć żadnego wpływu na treść rozstrzygnięcia odnośnie kosztów procesu związanych z osk. A. S., bowiem jest ono jasne i nie nasuwa żadnych wątpliwości, tym samym niebezpieczeństwo, że

wymieniony oskarżony mógłby ponosić koszty przypadające na współoskarżonych jest nierealne, zwłaszcza że je również „będzie ponosił” Skarb Państwa.

Mając powyższe okoliczności na uwadze, orzeczono, jak na wstępie.

kc